

SLOVENEK.

Oznanila.

Za navadno dvestopno versto se plačuje: 5 kr., ktera se enkrat 8 kr., ktera se dvakrat, 10 kr. ktera se trikrat natiskuje; več pismenke plačujejo po prostoru.

Za vsak list mora biti kolek (štempelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

„Živi, živi duh slovenski, bodi živ na veke!“

Nar. pesem.

V sredo in saboto

izhaja in velja:

Za celo leto . 6 for. 20 kr.
„ pol leta . 3 „ 30 „
„ četert leta . 1 „ 70 „
„ mesec . — „ 60 „

Po pošti:

Za celo leto . 7 for. 50 kr.
„ pol leta . 3 „ 80 „
„ četert leta . 2 „ — „
„ mesec . — „ 70 „

Št. 76.

V Celovcu v saboto 22. septembra 1866.

Tečaj II.

VABILO.

Poslednje četertletje se bliža in tudi mi se bližamo slovenskim rodoljubom ter jih lepo vabimo, naj se vsi, katerim naročba poteka, tudi za poslednje tri mesece na „Slovenca“ naročé. Pred durmi so nam kaj imenitne dogodbe, ko se bojo avstrijski narodi na „prostej poti“ pogajali za stran deržavnopravnih zadev. Zatorej je vsakemu narodu živa potreba, da časnike, ki branijo njegove pravice in svetinje, tudi podpira. Slovenci! ne zanašajte se na tuje moči, ne držite križem rok, ne zategujte svojih mošnjic, timveč zaupajte na samo-svoje lastne moči, postavite se na svoje no-ge, — videli bote, da pojde nam za glavo! Ako nas ne goljufajo vsa znamenja, imamo še pričakovati britkih ur in pili še bomo veliko pelina! Podpirajte časnike, ki se za vas vojskujejo! Zatorej prosimo, da se še kaj novih naročnikov oglasi; tudi ponavljamo svojo staro, lepo prošnjo, naj č. gg. svoj stari dolg poravnajo, in pričakujemo, da bode vsak naročnik dopolnil svojo dolžnost.

Kdor je volje vnovič si „Slovenca“ naročiti, naj nam to naznani še pred koncem tega meseca, da vemo, koliko iztisov potrebujemo; cena za četert leta znaša po pošti 2 gld., brez pošte 1 gld. 70 kr. — Ako število naročnikov vsaj za 100 poskoči, bomo prevdarjali in poskušali, „Slovenca“ prihodnje leto ali trikrat na teden ali pa vsaj dvakrat v večej obliki na svitlo dajati. Rodoljubi pomagajte!

V Celovcu 20. septembra 1866.

Lastnik in vrednik.

Naš program po vojski. ✓

IV.

J. V. Iz spodnjega Štajerja.

Potihnil je vojskin hrum in spet stojijo v Avstriji na prvem mestu notranja vprašanja. Vsaka politična stranka se živo giblje, in zagovarja svoja načela, češ, da le po teh se da naše cesarstvo rešiti in osrečiti. Tudi naša federalistična stranka ne miruje. Snidli so se nedavno v Beču znani prvaki severnih Slovanov, da bi se pogovarjali o prihodnjem vzajemnem delovanju. Zakaj da naših slovenskih prvakov ni bilo pri tem zboru, ne moremo si razjasniti. Menda niso bili posebno povabljeni, sami pa se vrivati, ni jim bila volja. In vendar bi zelo važno bilo, da bi se tudi slišal naš glas; kajti, če se je res, kar pa nikakor ni verjetno, da so se v tem zboru v misel vzele le tri deželne skupine takraj Litave in da bi imeli mi Slovenci spadati pod Dunaj, morali bi se pač

zahvaliti svojim severnim bratom za take namene, ki bi nas Slovence vkovali še v hujše sponse, kakor so nas stiskale do zdaj. Zoper tako politično uravnavo bi se vzdignili vsi Slovenci kot en moč. Pri tej priliki ne morem si, da ne bi omenil splošne misli, da se naši severni bratje premalo ozirajo na nas Slovence, in nas preveč v nemar puščajo. Res da število Slovencev je majhno v primeri z drugimi slovanskimi koleni, res da slovenska vejica je skorej najmanjša na velikanski lipi slovanski, pa odsekajte to vejico in gotovo ne bo v prid cvetečej lipi, ker bi po tem zgubila važni pritek redivnega soka, lepi kos prevažnih bregov jadranskega morja. In zato moramo tirjati, naj se ne kujejo sklepi čez nas, preden da se sliši tudi naš glas: Nič za nas brez nas! —

Kaj pa namerjamo mi Slovenci? Kako naj se vstroji nova Avstrija? Na to vprašanje odgovarjajo dosti jasno naši politični listi. Ko so se lani v Mariboru snidli nekateri rodoljubi in se pogovorili o znanem, slovenskem programu, ki je toliko hrupa naredil po nemških časnikih, vzeli so za podlago programu zgodovinsko načelo, kajti politične razmere v Avstriji so takrat bile take, da le po edinem tem potu se je rodoljubom mogoče zdelo, Slovence zediniti vsaj enkrat v eni deželni skupini. Pa že takrat so se važni glasovi vzdignili — zoper to načelo; tudi Nemci, kateri bi gotovo večino imeli v notranji Avstriji, nič niso marali zanjo. Od taistega časa pa do zdaj kakšne velike, čudovite premembe! Zopet je zmagala narodna ideja in s tem djansko pokazala, da je močnejša kot vse zgodovinske zveze, in da je ona v sedanji Evropi glavni faktor vseh političnih prekuji.

Previdni politikar, če hoče dognati svoje namene, mora se ravnati po okolščinah, mora porabiti sredstva, ktera se kažejo najboljše in najizdatnejše. Zgodovinska podlaga je bila tako rekoč prenova, vendar v taistem času lanskega shoda edina, po ktere bi se dali bili zediniti vsi Slovenci. Vsa druga pa je sedanja politična situacija in ta nam naklada dolžnost, da tudi mi stopimo eno stopinjo više, da se sicer oddaljamo od našega lanskega programa, pa se bližamo tirjatvam naroda in narodu samemu.

Kar „Novice“ govorijo v ondanjem listu o uravnavi Avstrije in prihodnjem slovenskej politiki, je skoz in skoz jedrnato in resnično. Da mi Slovenci stojimo na federalični strani in da tudi zanaprej ostanemo federalisti, ni še treba posebej potrjevati, le za to nam ni več mar, da bi se mi spravili v zgodovinsko skupino, naj si bo s sedežem v Gradcu ali v Beču, v kateri bi mi na veke bili obsojeni, v manjšini ostati in tičati v še hujšem jarmu, kakor do zdaj.

Zato naj se popusti ne Nemcem in ne Slovincem prijubljena „notranja Avstrija“ in naj se očitno izreče, kar želi gotovo večina Slovencev, namreč da naj se napravi slovenska deželna skupina.

Ali pa s to željo ne spravimo Avstrije v veliko nevarnost, da bi se razcepila po raznih narodih? Tudi s severnimi Slovani,

ki se opirajo na zgodovinske pravice, pridemo v razpor; in menda tudi Nemcem ta misel ne bo vseč. Vsi ti ugovori se lahko dajo zavrniti, če se samo oziramo na lego Slovencev in njihovih dežel zdaj, ko se je mir sklenil in odstopilo Beneško. Za naprej smo mi branitelji meje, in bodemo kot zvesti Avstrijanci jo tudi krepko branili proti vsakemu sovražnemu napadu. Vse to pa le, če se nam hrani, vzbuja in podpira naša narodnost, ne pa da se, kakor do zdaj, podira in zatira. Mi Slovenci le takrat kaj zamoremo, če smo vsi pod eno deželno vlado zedinjeni! Ta misel se od dne do dne bolj vkoreninja v narodu; in če vlada res misli, Goriško, Kranjsko, Trst in Istrsko složiti v eno deželo z enim deželnim zborom, naj tej skupini še tudi priloži Štajerske in koroške Slovence, naj postavi vsem enega deželnega poglavarja in en deželni zbor, ki naj ima svoj sedež v Ljubljani.

Na Trst, ko sedež deželne vlade, vendar nikdo v resnici ne more misliti, ker primorska mesta gotovo niso pripravna za više uradnije.

S tem, da si mi Slovenci želimo svojo narodo skupino, pa nikakor ne rečemo, da bi to načelo moralo veljati za celo Avstrijo. Severni Slovani naj dobijo na vsak način svoje zgodovinske skupine, tako da bi takraj Litave bile štiri deželne skupine:

1. česko — moravsko — šleska;
2. gališka;
3. nemška za nemške dežele in deželice, pa za štajerske in koroške Nemce;
4. slovenska za vse Slovence.

Ne vem, katerih misli so zdaj Nemci; gotovo pa se bodo branili naši sosedje na Štajerskem in Koroškem zoper omenjeno razdelitev dotičnih dežel. Sila važno bo zatorej to, da pri prihodnjih volitvah v deželne zборе pridejo povsod rodoljubi, da potem lahko dokažejo, da v resnici čeli slovenski narod ima en cilj in konec. Le pogumno in složno naprej, da ne poteče pravi čas!

Avstrijsko cesarstvo.

Na Dunaju. (Deržavopravne zadeve; Belcredijev program; nemški federalisti; Romani na Ogerskem; mir na Talijanskem; kratko veselje; avtonomisti.) Le en glas se razlega po celem Avstriji, da to ni pravo in modro, da vse notranje zadeve nekako visijo, da ne pridemo nikamor, da se ustavno življenje in delovanje ne vpelje: Serčnost velja! Naj torej Belcredi, ki menda ravno zdaj tako terdno na konju sedi, kakor nikoli poprej, pogajanje z Madjari hitro in krepko naprej tira. Čas je denar, in enkrat zamujeno je večkrat za vselej zgubljen! Pa žalibog dozdeva se nam, da so Madjari deržavnega ministra vendar nekaj

od poti spravili, ki je odkazana v septemberskem manifestu. „Postavni zastopniki“, katerim gre pravica državopravna vprašanja obravnavati, in katerim se imajo sklepi ogerskega zbora zastran vzajemnih, občnih zadev predložiti, ni oži zbor februarnega patenta, tudi ne kaka druga delegacija, timveč so ali posamni deželni ali pa skupinski zbori. To so tudi uradni časniki doselej vselej še terdili in pripovedovali, da vlada tudi po tej poti misli državopravne zadeve uravnati. Poslednji čas pa je šel glas, da je misel Belcredijeva ta le: Naj deželni zbori iz svoje srede nekaj poslancev izvolijo in jih na Dunaj pošljejo, da v sporazumljenju in dogovarjanju z neko ogersko deputacijo občnoderžavne zadeve zravnavajo. To pa je živi dualizem, to je tisti oži zbor za predlitvanske dežele, kterege merzijo in čertijo vsi Slovani, pa ga tudi nikoli obiskali ne bojo! Da se iz posamnih deželnih zborov poslanci ad hoc na Dunaj pošljejo, zoper to nimamo mi federalisti ničesar spregovoriti; ali tega ne moremo priterditi in dovoliti, da bi ta zbor na Dunaju državopravna vprašanja dokončno rešil. Naj se te deputacije pogovarjajo in pogajajo, kar pa na den spravijo, naj se posamni deželni ali pa skupinskim zborom predloži, da se presoja, poterdi in dokončno reši. To je prosta pot, in te naj se Belcredi nepremakljivo derži. Veselilo nas je, kar so najnovejše novine donasale, da je namreč grof Belcredi nek ultimatum ali poslednjo besedo predložil Madjarom. Ako pa te ne sprejmejo in se le svoje terme derže, potem jih popusti in oberne se do drugih nemadjarških narodov na Ogerskem in začne se z njimi pogovarjati in pogajati. Mi spet ponavljamo staro besedo, da s sedanjim ogerskim zborom Belcredi ne bo čiste in lepe moke zmlel! — Nemški federalisti — prijatli naši — so razglasili te dni svoj program, pa očitno pravijo, da to nikakor ni njih poslednja beseda, da se radi pogajajo in z drugimi narodi sporazumejo.

Zatorej jih tudi vsi slovanski in romanski pa še nekteri nemški časniki visoko hvalijo in jim prijateljsko roko podajajo. Vsi smo za to, da ostane Avstrija edina in nerazdeljiva — ne na dva ne na več kosov: državne zadeve naj obravnuje le en edini državni zbor in eno ministerstvo; v tej edinej državi naj se pa napravijo deželne skupine, kakor jih naznanja in odkazuje

zgodovina in narodnost. — Kar sem unikat pisal, poterjuje se. Kakor Srbi napravljajo tudi Romani neko prošnjo na cesarja, v kterej se potegujejo za svoje pravice. Zdaj manjka še Slovakov in Nemcev na Ogerskem, da tudi kaj tacega storijo, — po tem bojo prevzetni in krivični Madjari spoznali, da so si sami sebi največ škodovali. Ponavljamo svoj strah, da Madjari ako svoje strune tako napenjajo, sprožijo čase žalostnega leta 1848 na Ogerskem: Bog jim daj pamet! — Na Talijanskem ne bo le samo mir se skorej sklenil, še to se pripoveduje, da bode Humbert, talijanski kraljevič, vzel v zakon neko hčer slavnega zmagovavca Albrehta. Po tem takem bi bil na Talijanskem mir stanovit, ne tako se pa kaže na Prusovskem; na Pruse se naša vlada neki še hudo kuja. Priča nam je to, da so skorej vse regimente ali polke, ki so nosili pruska imena, prekerstili in jih kličejo samo po številkah. To se nam dozdeva prava malenkost, pa vendar more biti iskra, ki napravi velik ogenj. Ni bil pamenten in pravi prijatelj Avstrije, kdor je kaj tacega nasvetoval! — Deželni zbori se skladičejo že meseca oktobra in za tiskarne prestopke pride 4. oktobra amnestija ali pomilostenje, — obe te dve veseli novici ste hitro spet splavale po vodi; uradni časniki na vso sapo terdijo, da iz tega ne bode nič. Škoda za nas, pa še večja za vlado samo: Serca ljudi so dober kup! — Kar smo mi unikat povedali, da z avtonomisti, ki so se bili v Ausee-u zbrali, ni se pogajati, poterjujejo vsi časniki cele Avstrije izvzemši madjarske dualistične liste. Dokler se tem ljudem le o februarne patentu, o ožem in širjem državnem zboru sanja, dokler se ti ljudje le z mrtvimi pečajo, tako dolgo se živi z njimi pogajati in pečati ne morejo. Škoda, da tako prebrisane glave tega ne sprevidijo in da venomer le prazno slamo mlajijo! —

Dežele notranje-avstrijske.

Iz Celoveca. (Zukunft“; nov zemljovid; „Klagenfurterica“; vojak; zdravje.) Nemski časniki vse mogoče počenjajo, da bi nas in naše časnike v nič spravili. Vsemu temu vkljub pa vendar naše zadeve veselo napredujejo. Priča

nam je to, da se bode naš vrli časnik na Dunaju „Zukunft“, ki naše pravice tako previdno pa krepko brani, prihodnji mesec tako razširil, da bode tako velik, kakor je „Presse“. Cena pa mu ostane vendar le prav nizka, do konca leta po pošti le 4 gld. Slovenci! verjemite, da je „Zukunft“ tako dober časnik, da ga Nemci nimajo takega, da vam namestuje vse druge časnike, zraven pa še za vas govori moško besedo. Naročite si ga, poskusite vsaj eno četrtletje, gotovo se kesali ne bote! — Naši knjigarji že razpošiljajo nov zemljovid pod imenom: „Evropa des Friedens.“ Za danes le to omenjamo, da velika Nemčija sega še pod Dunaj in Terst, da torej dežele česke krone in naše slovenske spadajo k Nemčiji, Avstrija pa je potisnjena proti jutru in obsega Ogersko in Turško. Čehi in Slovenci bomo še tudi kako besedo spregovorili in Avstrijo branili do poslednjega moža, da nas kaka tuja zver ne požre! — Upanje raste, da se bojo narodi vendar le pomirili; časniki, ki narode dražijo, so samo le centralistični listi in — vladini! „Klagenfurterica“ vse kotiče prestika, da le kaj najde ali že zoper Slovence ali zoper Slovane sploh. Njeno serce se je v veselju topilo, ko je v nekem poljskem listu novico našla, da Poljaci nočejo nič vedeti od slovanskega naroda v Avstriji. Kaj bi le kaj Nemci rekli, ko bi Prusi terdili: mi smo Prusi; Parci: mi smo Parci, Saksonci: mi smo Saksonci — po Nemčiji ni nemškega naroda. Gotovo bi se tej neumnosti smejali; zatorej se tudi mi Slovani le posmehujemo takim čenčarijam! — Vojakov in beguncev pred kolero je toliko po našem mestu, da že za stanovanje terdo hodi. Regiment ali polk Albrehtov pojde skorej v Trento na Tiroljskem, k nam pa pride polk Baumgarten in huzarski polk princ Württemberg. — Tudi Deutschmeistrov polk zapusti zilsko dolino, kjer je med našimi Slovenci, kakor je naša „Klagenfurterica“ se hvalila, nemško kulturo razširil! Za kaj vse so vendar vojaki dobri! — Mesto naše je še hvala Bogu vse zdravo, le en vojak je za kolero umrl in menda ena žena v mestu. V Beljace pa je huda, tam vojaci za kolero merjō.

Iz Vojnika. §. (Kako je kaj s slovensščino?) Kako trdo še tukaj med množino narodna zavest spava, tega še v „Slovenca“ nikdo ni razglasil. Tukaj ni najti „Slovenca“, ne „Novic“ razun med du-

Besednik.

Potopisne in druge črtice.

Preljubi „Slovenec“!

(Konec.)

Tudi med nami je vse nekako žalostno in pobito, čeravno smo vojsko malo občutili in smo še vedno pripravljani za blagor domovine vse darovati. Tudi se tu pogosto sliši, zakaj da se je vse tako počasno in skorej zaspano za vojsko pripravljalo, med tem ko stari ljudje pripovedujejo, kako in koliko da so morali v francoskih vojskah trpeti in živež dajati, da, še celo zeleni oves z roko smukati in mladenče v vojake loviti. Zdaj se pa ni tirjalo pri nas ne to ne drugo. Vlada je za vojsko potrebne reči tudi kaj drago plačevala! Ko se je v Mariboru za vojaško zalogo kupovalo, plačevalo se je za cent senā 2 gld. 50 kr., če ne še več, kmet pa ga je 5—6 ur deleč dovažal in dajal cent po 80 kr.; ravno tako je bilo s konji in drugimi rečmi. Vse tako in enako ravnanje pa ni bilo kmetom nič v prid!

Ravno te dni so bile preskušnje po naših ljudskih šolah. Večidel od vseh ti lahko, ljubi „Slovenec“! vesele reči sporočam, namreč da so se učenci še koj dobro v vseh

naukih izurjene skazovali in se dosti za življenje koristnega naučili, kar žalibog ne morem reči od poprejšnjih nemškovavnih šol, v kterih se ni skorej na nič drugega gledalo, kakor na gole nemške besede! Zdaj pa smo že veliko na boljsem, in upam tudi, da bo od leta do leta še bolje, če le Bog da in sreča junaška! Komaj so pretekla 4 leta, ko sem prvokrat priložnost imel videti lepe slovenske liste, ki so jih učenci spisovali do svojih bratov pri vojaci po napeljevanju domoljubnega g. dekana T., in glejte, že letos se je izvrstno pokazala korist teh slovenskih vaj; kajti odpisovalo in bralo se je vse lahko po slovenski. — Res, da so še nekteri učenci na našem Goričkem, kteri še vedno bolj po starem kopitu učé, ker so ali od nemškutarskih staršev k temu primorani, ali pa preveč odvisni od faranov in srenjskih predstojnikov, zlasti pa so podučitelji omilovanja vredni, ker jim zapoveduje zdaj ta, zdaj uni. Ali kdo bo tu kaj pomagal? Sedanja šolska in županijka predstojništva javeljne! Preveč namreč je še pri njih tacih mož, ki so nemškega duha, nemške „kulture“ opojeni in potem le z zaničevanjem na ubogo slovensščino gledajo. Tako n. pr. navajam zdaj neko srenjsko predstojništvo, v kterem le tisti, ki kaj nemški razumijo, veliki zvonec nosijo. K seji se snide tudi mnogo družih umnih mož, vendar pa, kedar šibki g. „Obmann“ (takó imenujejo g. K.) zbor odpre in posebno ti-

sta stranka iz Trotkove in Oseka začne svoje nasvete predlagati, moral bi se tujec, ki je le količkaj ustavnega življenja navažen, smejati njih daljnim pogovorom, da gristi bi ga začelo, ko bi videl, kako se protokol ali zapisnik brez glave in nog piše, kajti Obmannov pisac je patentalen invalid, in Bog ga vedi, ali bi dobro bilo, če bi g. učenik kaj po slovenski zapisal, ker je že večkrat za njegov kruhek trdo šlo. Skrbiljivi možje so namreč hotli majhen košček zemljišča, ktero je bilo pri stavbi novega šolskega poslopja kupljeno, prodati ali po dražbi v najem dati. Glejte, to bi bilo preveč za revnega učitelja, tedaj se mora kako drugači obrniti! Ali temu so se vendar ustavili nekteri drugi bolj pametni možje, ker so vedeli, da se lahko ta košček za vrt in drevesnico porabi. — Drugokrat so skrivej prošnjo vložili, da bi se drugi cerkveni ključarji postavili s pristavkom: „wir wünschen herzlich, dass neue Kirchenpröbste bestellt würden.“ — Tako so bili že vsi nadlegovani, tudi č. g. župnik itd. Pa naj bo, — Bog daj tepcem pamet! Želeti je le, da bi se nove srenje dobro okrožile in bi se zaupni možje umno volili.

Najbolj mora gotovo vsacega domoljuba žalost obiti, če pride v kako izbo ali pisarnico in ugleda tam cele kupe nemških časnikov, od slovenskih pa le enega ali pa tudi nobenega. Tako sem sam videl ali pa od družih ljudi praviti slišal, da je pri

hovniki, samo nekaj Mohorjanov, in to je vse, kar more zoper mene pričati. Po trgu se nočni čuvaj nemški dere, po črnih tablah vise nemški razglesi in manifesti, po krčmah nemške „polizaj-Ordnunge.“ Da je jezik tukaj sploh zelo popačen, je verjetno, saj ni daleč od „deutsche Sprachinsel Cilli.“ Da se gospodje, ki „Slovenca“ prebirajo, v tej reči iz pasivnosti ali oterplosti ne krenejo, je jako žalostno! Da bi se tudi v naš trg rumena zora prikazala! — 9. t. m. nam je toča zadnji up letošnje žetve zdrobila.

Iz Celja. S. V imenu tajnika celjske Čitalnice razglašam, da se bode 23. t. m. zvečer šaloigra „Dobro jutro“ predstavljala.

Pred 3 leti je prišel 1. zvezek Tribnikovih pesem na svitlo. Priporočamo ta zvezek z opombo, da marsiktera melodija ostane neznan v rokopisu, ako se prvi zvezki ne poprodajo. Zvezek se dobiva za 30 kr. pri Greg. Tribniku v Celju.

Od Negove. (Strašna nesreča.) Praznik rojstva B. D. Marije kot varuhinje župnije naše smo 8. septembra t. l. prav slovesno obhajali, ki je, hvala Bogu, edini shod v letu. Pravim hvala Bogu kajti kjer ima Bog svojo cerkev, ima tudi hudič svojih devet in devetdeset cerkvic okoli nje. Pobrli so nam sicer nekatere godne ptičke in jih vtaknili spomladi v bele suknje, toda žalibože ne vseh, ki so že takrat zreli bili ali se za unimi urijo, da jih dohité v zreloti peklenske malopridnosti. Izmed tacih eden se loti nekega Slovaka zgoraj omenjeni dan. Dva žandarma zavoljo miru in reda od Radgone — nemškega Frankfurta — sem odposlana — eden trd Nemeč, drug pa Talijan, tedaj za naše ljudstvo oba Kineza — hočeta malopridneža zgrabiti in vkleniti, toda urnih pet jima jo pobriše in uide po bregu navzdol v negovsko vas. Zastonj jima ljudje svetujejo, da ga lahko doma zasačita in dobita, ker jim je znan.

En žandarm dirja za njim po bregu navzdol, da se večkrat prekuone dokler ne prisope do prve hiše, iz ktere po naključbi kmet in gospodar J. P., blaga in mirna duša, hiti v nasprotno poslopje, konjski hlev, žandarm pa za njim, misleč, da je ta pravi, in ga v prvo z bajonetom pod rebra vbode, gospodar pa zgrabi hitro kramp in se hoče braniti. Pričujoče ljudstvo, ki se je brž zbralo, žandarmu spet pravi, da ta ni

pravi, da je gospodar in popolnoma nedolžen in miren človek. Ali neumeč je neumeč! Žandarm na hlevskih podstentah krivo stopi in težke glave se zvrne na gnoj, med tem pa plane kmet vun, ali komaj se žandarm po koncu postavi, mu kroglo v nedolžne prsi zasmodi — drugo noč je gospodar že mrlič. — Malopridnež je pa mimo hiše dirjal, in ko nedolžni gospodar smrt stori, je ta ukal na bližnjem bregu. Včeraj smo nedolžnega mrliča v mrtvašnico spremili in popoldne ga je posvetna pravica, komisija, raztelesila menda ne zastonj, ker v toliki obilnosti živimo, pa tudi lahko plavimo. — Vprašam pa zdaj: Čemu taka straža, ki je nesposobna svojo dolžnost storiti? Čemu take ljudi za mir in red med ljudstvo postavljati, ki trohice njegovega jezika ne umejo? — O pravica, pravica! kje si? Še ti terpiš, ker se nam ne daje narodna ravnopravnost!

Iz Krapine. — O. — V saboto 15. t. m. zvečer in v nedeljo 16. obhajali so Krapinčani slovesnost v spomin in slavo jugoslovanskemu junaku Nikolu Šubić-Zrinjskemu. Ves trg je bil sijajno razsvetljen, raz oken in poslopij vihrale so slovanske zastave, po ulicah je svirala godba slovanske napeve, mladina je ukala in slavo klicala, po bližnjem hribovju pa je gromelo pokanje silnih možnarjev. Vsem prebivalcem videla se je srčna radost na obrazih. — Vse se mi je dopadalo, samo to ne, da se je isti večer v gledišču (?) predstavljala nemška burka iz znanega koša dunajskih gledališč. Igra sama na sebi ne velja veliko, še manj pa na takem za silo postavljenem odru, kakor je krapinski. Igralci . . . no ti so pa celó bili iz Šekspirovega Hamleta!! — Aj, aj, bratje moji krapinski jugoslovani! s takovo igro slavili ste junaka svojega? Ali bi se ne bili našli po vsej Krapini domorodci, da bi bili oni večer predstavili kakovo domačo slovansko igro? Čitavnica bi po mojem mnenju morala imeti za ovo stvar prvo skrb; ali kolikor se meni vidi, hira in umira krapinska čitalnica, kakor še marsiktera druga ne samo po Hrvaškem, nego tudi po Slovenskem. Bogme! ako imamo čitavnice samo zaradi imena, ne pridemo deleč! Nekaj potolažila me je naposled junaška smrt Zrinijeva, predstavljena z živimi slikami in bengalskim ognjem. — Drugo jutro v nedeljo 16. t. m. je bila na trškem vrhu v cerkvi majke božje sv. ma-

ša za padle junake. — Da ste mi zdravi vrli Slovenci!

Ptuje dežele.

Francoska. Namestni opravnik vnajnega ministerstva, markiz de Lavalette, je one dni razposlal okrožnico vsem vnanjim francoskim zastopnikom. Pisana je v zelo pomirljivim duhu in pravi, da so najnovejše premembe v Evropi Franciji po volji. Nadalje pravi tudi, da je koalicija ali zaveza severnih treh dvorov zaterta, in da novo načelo, ki zdaj v Evropi vlada, je svoboda zavez, kar se nam pa ne zdi nič drugega, kot gola beseda ali fraza, ktero si lahko vsak tolmači, kakor mu je ljubo. O Avstriji pa piše, da je ona, zdaj rešena talijanskih in nemških zadreg in homatij, v stanu znaprej z vso močjo v izhodu Evrope delati, ker ima še vedno 35 milijonov duš in je tudi nobeno neprijateljstvo, nobeni interesi ne ločijo od Francoske. — To bi že nekaj pomenilo, pa kaj, ker ne vemo prav nič, kaj mislijo naši diplomati začeti. — Slednjic pa se v tej okrožnici tudi povdarja, naj da se vojaška uprava prej ko mogoče preuredi. — Te besede so morebiti še najbolj jasne in se lahko koj vgane, kaj da se prav za prav namerja. — Piše se, da je ta okrožnica na Dunaju dopadla. — Iz nekega drugega pisma tudi zvemo, da je francoski poslanec Benedetti Napoleonu v posebnem pismu vse natanko razložil, da je Bismark Francosko ogoljufal, ker jej je pred vojsko marsikaj obljubil, zdaj pa o nobenej reči nič noče vedeti. Pravijo tudi, da sprememba v zunanjem ministerstvu ne kaže velike prijaznosti do Pruske.

Zastran Mehike se ugibuje zdaj še na vse strani, kaj da misli Napoleon slednjic storiti. Najberže paje že pustil to „veličansko idejo“ — mehikansko cesarstvo, ker Amerikanci nočejo nič od njega vedeti. Zdaj je šel tje gen. Castelleau, da bi se z Maksom zastran mnogih zadev pomenil in v Evropo nazaj šel. Francozom ne ostaja drugega, kot spet vojsko začeti, ker je neki več ko 100.000 puntarjev na nogah, ali pa 650 milijonov zgubiti. Ker se na Jutrovem tako važne dogodbe pripravljajo, zgodilo se bo najberže poslednje.

Ruska. Za gotovo se pripoveduje, da Ruska podpira na vso moč turške kristjane in sicer tolikanj bolj zdaj ko jej na strani stoji amerikanska ljudovlada, Napoleon pa in Angleška skušata nekako vse potolažiti in Turkom še denar na posodo dobiti, če se z Amerikanci več ne menijo. Ali težko jo bodo zvlili. — Minister zunanjih zadev, knez Gorčakov, je 8. t. m. pri neki pojedini Amerikancem napil ter rekel: Složnost ali edinstvo med ameriškimi in ruskim narodom se ne opira na pisma in zemljepisno bližino, ampak je naravna, da nekako celo od previdnosti božje podeljena. Jaz se tega veselim in bom na vso moč skušal, da se vedno ohrani itd. — To nam je priča od velike prijaznosti.

Pruska. Doslé je zbornica še vse Bismarku po volji delala, zdaj pa pride na dnevni red predlog zastran posojila. Vlada namreč zahteva, naj se jej dovoli, da vzame 60 milijonov tolarjev na posodo. Večina je pa neki zoper ta predlog, tako da bo moral Tvesten nek posredovaven nasvet predložiti. Ne menimo pa, da bi tako hitro kak velik vihar zavolj tega navstal. — Sliši se od več strani, da misli Bismark poljsko vprašanje na dan spraviti. — Zdaj se je tudi s Saksonci mir sklenil. Armada se pomnoži na 40.000 mož in bo pod poveljstvom kraljeviča-naslednika, ki mora pa pruskemu kralju zvestobo priseči. V treh mestih ostanejo pruske posadke. Kralj je s tem zadovoljen. Tudi prav!

častiti duhovščini v Apači, v Cmureku, pri Novi cerkvi, pri sv. Jakopu, sv. Ani, pri sv. Petru, v Radgoni, in še pri sv. Antonu itd. več nemških „cajting“ najti, — „Slovenec“ in ljube „Novice“ pa se lahko pogrešajo! Kaj mislite, ali je mar to prav? Po mojih mislih gotovo ne, ker zdi se mi, da se s tem Slovincem velika krivica dela. Ne oponašam sicer nikomur tega ali unega, ker Slovenec odkritosrečno ljubi in časti svoje duhovnike in jim iz srca želi vse dobro, ali oponašam vam, častiti gospodje, to, da vi lepe denarce, ktere so vam slovenski žulji darovali, za nemške nam sovražne časnike izdajate. To je nehvaležnost in sami si tudi jamo kopljete, kajti le od Nemcev se sliši pogostoma, „dass die Geistlichkeit auf Verdummung arbeitet“, t. j. da le duhovščina ljudstvo poneumiti želi! Podpirajte rajši družbo sv. Mohora, slov. Matico, slovenske časnike itd., in ne bo se vam treba bati, da bode Slovenec vero, dom in duhovnike zanemarjal, kar bi se še le tedaj prigoditi utegnulo, ko bi se Slovenci ponemčili, poprusili in potem tudi poluteranili.

Z veseljem še tudi naznanjam, da smo spet sè srčno radostjo prejeli knjige družbe sv. Mohora, da se „Zgodovina slov. naroda“ kaj rada bere, da gre iz roke v roko in da vsak bralec trdi, da zdaj še le je zvedel, kaj so Slovenci, kako so zvesti, kako in koliko so trpeli, kako so gostoljubni itd. Zato podpirajmo slov. Matico, da se prej

ko mogoče dobro utrdi in čedalje bolj razširi!

Z veseljem ti še tudi „ljubi Slovenec“, naznanjam, da biva zdaj v naši okolici, t. j. blizu sv. Ane v Slovenskih goricah, dobro znani in iskreni slov. domoljub, g. profesor Šuman iz Maribora, s svojo domoljubno gospó. Prijazno smo se o raznih rečeh pogovarjali, tako da mi je res prav ljubo, da sem se z rodoljubnim gospodom seznanil in marsikaj od njega zvedel. Slava vrlemu profesorju in njegovi soprugji! — Povem naj h koncu še to, da sem zvedel, da mislijo v župniji ali fari sv. Ane župnijsko čitalnico napraviti, ktere pravila se bodo potem tudi drugim župnijam poslale, da si po njih enake osnovajo. To se po mojih mislih povsod lahko z majhnimi stroški zgodi, samo da se domoljubi nekoliko dela in truda ne ustrašijo. Pomisliti le gre, da bo vse to gotov sad obrodilo in se bo delo obilno splečevalo.

Toliko sem ti hotel, ljubi „Slovenec“ za zdaj pisati. Drugo pot spet kaj, ako bo bralcem po volji. H koncu pa še zakličem: Živijo vsi blagosrečni slovenski domoljubi! Slava!

Drvanja 24. avgusta 1866.

Jakopič.

Italija. Zastran miru se še nič gotovega ne ve. Nekteri pravijo, da so si gledé dolga le za 100 mil. navskriž, in da je vse drugo skorej tako kakor gotovo. Pruska se neki kaj zelo za Italijo poteza in menda še celo žuga, če bi se Avstrija kaj ustavljalati hotela. Tudi se nekaj sliši, da bo Italija spet nekoliko zemlje Napoleonu odstopila!

Rim. Papež je poslal kneza Hohenlohe s posebnim pismom na Angleško. Nekteri zdaj hočejo vedeti, da se misli papež po vsaki ceni Angležem izročiti, — kar se nam pa nič kaj verjetno ne zdi.

Turška. Sultan je neki zdaj volje, romanskega kneza za pravega vladarja spoznati. — Sicer se pa širi po vsem Turškem punt. Gerški kralj se je očitno za Kretence in druge Gerke izrekel. Lahko se kmalo velik ogenj vname. Kaj pa ti Avstrija?! — Telegraf nam čez Pariz naznanja, da je turška armada Kretence pri Kaneji premagala in da jih je 600 padlo. To bi bil že nekak začetek!

Razne novice.

**** Iz Ljubljane:** Slovenska Matica je razposlala ravno zdaj svoje knjige, namreč „Vojvodstvo Kranjsko“, „Vojvodstvo Koroško“, koledar in letopis za 1867. Knjige so prav lepe in jih bodo udje gotovo v veseljem sprejeli. Nadjamo se, da pristopijo vsaj zdaj še mnogi, ktere smo pogrešali dozdej in da se kmalu doseže število 1000 udov, do kterega jih manjka zdaj samo še 30. Lepo bi bilo, ko bi že do občnega zbora dosegli tisočino!

**** Kolera se počasi razširja po deželi,** vendar razun Loškega okraja le še bolj posamno. V Ljubljani se je prikazala 10. t. m. in jih je zbolelo od tega dne do 19. t. m. 19 oseb, umrlo jih je 8, bolnih ostalo pa še 11. V bolnišnici v šolah sta bila 19. dne t. m. le 2 bolnika. Šole se bodo vsled tega menda bolj pozno začele, pravijo, da o Vshsvetih.

**** C. k. deželna general - komanda se** bode začela konec tega meseca preseljevati iz Ljubljane v Gradec, ker začne že 1. oktobra svojo delavnost. Gosp. župan dr. Costa, ki se je podal na Dunaj, da bi izprosil Ljubljani kako cesarsko fabriko ali drugo enako napravo, prinesel nam je nazaj le slabe novice. Več morebiti prihodnjici.

**** Naše gledišče je zdaj, ko je vse raz-**svitljeno s plinovo svečavo, prav prijazno, tudi igravce ljudje hvalijo; kaj nam pa vse to pomaga, ako nam ostane tudi še dalje ptuja naprava, v kterej ne vlada deželni jezik? Kdaj se nam vendar spolni ta želja!

*** V Mariborski čitalnici bo 23., v Kranjski** pa 24. t. m. beseda. — V št. Vidu blizu Ljubljane se je čitalnica ustanovila. Slava!

*** Znano je bralcem, da je bil pri Trut-**novem (Trautenau) na Českem 27. junija s Prusi hud boj, v kterem so naši pervikrat zmagali. Ali kmalo se sreča oberne. Prusi pridervijo nazaj in se zopet mesta polasté. Lahko si mislimo, da so se tu spet hudo bili. Ali Prusom ni bilo to še zadosti. Zagrozili so jo namreč, češ, da so meščani na povelje ondotnega župana dra. Rotha s pruskimi vojaki kaj grozovito ravnali, jih s kropom in vročim oljem z oken polijali in jim tako veliko škodo napravili. Župan z 20 meščani je bil koj zgrabljen in v sužnost v prusko terdnjavo Glogov odpeljan. Dolgo časa se ni nič zvedelo, kaj bo ž njimi, da, terdilo se je celo, da bodo vsi od kraja obsojeni in umorjeni. Zlasti pa se je govorilo, kak silovit človek da je g. Roth in da nič drugzega ne zasluži, kot vislice. Pa vse to je bilo le izmišljeno. Še le one

dni so se vsi vernili domu in so bili z velikim veseljem sprejeti. — Tudi ta dogodek razodeva dobro, kakšni da so Prusi in česa so se posluževali!

*** V vasi Karthausu na Pruskem sta bila** oni dan poročena: ženin, ki ima 91 let, nevesta pa 78 l., tedaj imata oba skupaj 169 let. Mnogaja leta!

*** Do 12. t. m. se je 21.993 vjetih vo-**jakov (med njimi 377 oficirjev) iz Pruskega na Avstrijansko vernilo; pričakuje se jih pa še 8081 in 97 oficirjev. — Res sila veliko je bilo vjetih!

*** (Cena ali vrednost denarja v** Evropi.) V Evropi se nahaja dandanešnji 16 različnih novčnih ali denarnih mer, izmed kterih sta ruski rubelj in francoski frank najbolj razširjena, najmanj pa papežev scudo in hamburška marka. Gotovo bode vsacega mikalo zvedeti, koliko da vsak denar velja, zato navajamo v posebnem pregledu najprej deržave in deržavice, zraven pa tudi denar, ki ga rabi vsaka izmed njih.

Deržave in deržavice.	koliko mil. je ljudi?	Versta denarjev	av. v.	
			gl.	kr.
Hamburk in Lüb.	1/4	Mark cour.	—	60
Papeževa dežela	2/3	Scudo	2	17 ⁸⁷ / ₁₀₀
Gerška	1 1/3	Drahma	—	36 ₂₆
Danska	1 3/4	Rigsdaler	1	13 ₇₇
Holanška . . .	3 2/3	Holl. forint	—	85 ₀₅
Švedska	4	Riksdaler	—	57 ₃₉
Portugalska	4 1/3	Reis	2	24 ₃₅
Jugozapadna Nemčija	9 1/2	Rajnski for.	—	85 ₇₁
Turška	15	Pijaster	—	8 ₉₉
Španska	15 3/4	Real	2	12 ₉₈
Severna Nemčija	28	Thaler (tol.)	1	50
Angleška . . .	29	Funt šterl.	10	10 ₅₁
Avstrija	35	Goldinar ali forint	1	—
Franzoška z Belgijo, Švajco in Italijo	67	Frank	—	40 ¹ / ₂
Ruska	68 1/2	Rubelj	1	61 ₉₂

Iz tega vidimo, da ima francoski in ruski denar največi obseg, potem pa avstrijski, angleški in severno-nemški ali pruski; vsi drugi denarji pa so manj znameniti in se bodo prej ko ne kmalo s francoskim stopili, kar je za kupčijo veliko vredno in bolj praktično. Že zdaj nam naznanjajo časniki, da bode tudi južna Nemčija pruski denar sprejela in tako bode po vsej Nemčiji veljal kot splošni denar 1 tolar = 1 1/2 gld. avstr. v („Gosp. List.“)

*** G. Čedik na Dunaju je one dni po** ukazu niže-avstrijskega dež. odbora potoval po tistih krajih, kjer so bili o vojskinem času Prusi, da bi pozvedel, koliko so škode napravili. V svojem sporočilu pripoveduje med drugim tudi o tistem gospodu, ki se menda imenuje Rosner, ki je neko darilo na Bismarkovo glavo postavil. Pravi namreč, da so ga, ker ni ubežal, Prusi koj zgrabili, na konja privezali in odpeljali nekam, tako da še dandanašnji ni o njem ni duha ni sluha! — Pri tem se nam pa le to čudno zdi, da so v Bernu dra. Iskra tako pri miru pustili, ko je vendar s tako glorio ali velikoslavljem svetu naznanjal, da pošlje on sam na svoje stroške „nemškega viteza“ na vojsko zoper Pruse. Kam se je bil neki zgubil tisti vitez?

*** Budjeviški škof in česki domoljub,** prevzvišeni g. Valerijan Jirsik, je od svitlega cesarja za skrivnega svetovalca izvoljen.

*** Za kolero je do 14. t. m. v Terstu** umerlo 148 ljudi.

*** Ker Udmanić s svojo grozovito der-**halijo vedno hujši razsaja, oklicana je nagla sodba v Zagrebu, Koprivnici, Križevcih in Karlovcu. Tudi v Varaždinski županiji se

bo oklicala, ker so tolovaji že do Zagorja priderli. — To je vendar strašno, da ne morejo nikogar oslediti, dasiravno je že vse skorej na nogah.

*** Na Hervaškem se bode ustanovilo** zavarovavno društvo za kmetijske ali gospodarske uradnike na Hervaškem in Slavonskem. Trije gospodje, namreč gg. Lambl, Gmaz in Šomogü so z dobrovoljnimi prinesci položili prvi temelj novemu društvu. — To je res vse hvale in posnemanja vredno!

*** Vladin naš časnik naznanja, da se bo-**do volji, ki so bili za armado nakupljeni do zdaj na zgornjem Koroškem, na dražbi prodajali, in sicer 22., 24., 25. in 26. septembra t. l. v Beljace, 27. in 28. pa pri Krivi verbi (Krumpendorf) dopoldne od 8. do 12., popoldne pa od 2 do 5. Voli so razdeljeni v 3 verste. Pervi se bodo po 70, drugi po 60 in tretji po 40 gld. dražili. — Pravijo, da 1 vol vlado stane 400 gld. Bo pa spet lep dobiček!

Srečkanje.

Dne 16. septembra je bilo srečkanje Palfy-evih sreček. Zadele pa so te-le večé številke: Št. 39.219 dobi 40.000 gld.; št. 45.714 d. 4000 gld.; št. 44.512 d. 2000 gld.; št. 99 in št. 20.169 d. vsaka po 400 gld.; št. 9906, — 21.881, — 39.057, — 79.240 in 86.250 d. vsaka po 200 gld. Razun teh dobi še tudi 790 številke po 60 gld.

Račun dohodkov in stroškov za Slomšekov spominek.

O p a z k a : (Dalje.) V Laški dekaniji so darovali gg.: Žuža Anton dekan 10 gld., Gregel Janez, Šavperl Dragotin vsi v laškem Trgu, Prekoršek Gregor župnik pri sv. Jederti, Kveder Janez župnik v Dolu, Žuža Janez kaplan, Špenger Gregor kaplan, Sorglehner Jožef kaplan, Lesijak Kašpar kurat, Vrečko Matija župnik pri sv. Mavriciju, Jug Janez kurat pri sv. Lenartu, Arzenšek Matija župnik pri sv. Rupertu vsak 5 gld., Hašnik Jož. župnik 1 gld., Stagoj Matija župnik pri sv. Miklavžu 3 gld., Godina Matija župnik pri sv. Marjeti 2 gld. 75 kr. — V Kanalski dekaniji so darovali gg.: Volf Andrej, Volf Ivan Krist., oba v Kanalu vsaki 2 gld., Štrukelj Gregor v Gornjem polju 3 gld., Juh Tomaž, Brezovšček And., Makarovič Andrej vsi v Kanalu, Daučova Jožef v Deskli, Mercina Juri v Benšici, Košuta Franc v Lokavci, Pervajne Juri v Kali, Krašovec Štefan, Vogrič Ivan, Kafol Valentin, vsi v Kanalu, vsak 50 kr., Vončina Tine, Vončina Urša, oba v Kanalu, vsak 25 kr.

(Konec pride.)

V Mariboru 1. septembra 1866.

Matija Prelog,
denarničar.

Loterija.

Gradec, 19. septembra:

2 4 77 30 27.

Prihodnje srečkanje je 29. septembra 1866.

Dunajska borsa 21. septembra 1866.

5% metalike	62.—
5% nacional	68.50
1860 derž. posoj	81.30
Bankine akcije	730.—
Kreditne „	153.90
London	128.—
Novi zlati	6.10
Srebro	127.75